

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 48/02-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte na neverejnom zasadnutí 18. apríla 2002 predbežne prerokoval sťažnosť I. M., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. P. Sch., B., pre namietané porušenie práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 T 7/02 z 5. februára 2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa obrátil prostredníctvom svojho právneho zástupcu I. M., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), s podaniami z 21. februára a 8. apríla 2002, ktoré možno súhrnne kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), resp. § 49 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Sťažnosť smeruje proti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a sťažovateľ sa ňou domáha, aby ústavný súd vyniesol rozhodnutie: „Rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 1 T 5/01 zo dňa 17. 1. 2002 v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 T 07/02 zo dňa 5. 2. 2002, boli porušené ústavné práva podnikovateľa v čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, tým že v zmysle čl. 30 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zbierky v znení noviel a doplnkov nebol z konania pred Krajským súdom v Trenčíne sp. zn. 1 T 5/01 vylúčený predseda senátu JUDr. J. M. z dôvodu zaujatosti.“

Podstatou sťažnosti je tvrdenie, že predseda senátu Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 1 T 5/01 JUDr. J. M. mal byť v zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku z prejednávania tejto veci vylúčený. Sťažovateľ totiž v inej veci v súvislosti s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 25/2001 z 23. marca 2001 o väzbe sťažovateľa, kde bol JUDr. J. M. predsedom senátu, podal naňho trestné oznámenie pre trestný čin zneužitia právomoci verejného činiteľa (vec bola príslušným policajným orgánom odložená 26. júna 2001) a tiež aj podnet na ústavný súd (uznesením sp. zn. III. ÚS 68/01 z 28. júna 2001 bol odmietnutý ako zjavne neopodstatnený).

Už z dôvodu týchto skutočností možno mať podľa sťažovateľa pochybnosti o nezaujatosti JUDr. J. M. v trestnej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 5/01, a preto mal byť z jej prejednávania vylúčený. Pokiaľ sa tak nestalo, došlo k porušeniu jeho práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy.

II.

Z listín, ktoré sťažovateľ k sťažnosti pripojil, vyplývajú nasledovné skutočnosti.

Na krajskom súde sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči JUDr. J. M., ktorú vyvodzoval z toho, že v jeho iných trestných veciach menovaný rozhodoval o jeho väzbe a v rámci prípravného konania sťažovateľ podal naňho aj trestné oznámenie.

Krajský súd uznesením sp. zn. 1 T 5/01 zo 17. januára 2002 rozhodol podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku, že JUDr. J. M. ako predseda senátu nie je zaujatý a nie je vylúčený z prejednávania veci obžalovaného sťažovateľa a spol. vedenej pod sp. zn. 1 T 5/01.

V odôvodnení tohto uznesenia krajský súd poukázal najmä na vyjadrenie JUDr. J. M., že sa necíti byť vo veci sťažovateľa zaujatý, na návrh krajskej prokurátorky, aby bolo rozhodnuté, že JUDr. J. M. nie je vo veci zaujatý a nie je vylúčený z jej prejednávania a rozhodovania, a na skutočnosť, že v posudzovanej veci niet žiadneho zákonom predpokladaného dôvodu (§ 30 ods. 1 Trestného poriadku), z ktorého by bolo možné vyvodit' pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti JUDr. J. M. Túto pochybnosť nie je možné vyvodzovať z toho, že JUDr. J. M. v iných trestných veciach rozhodoval o väzbe sťažovateľa, resp. že sťažovateľ v rámci svojho presvedčenia podal na neho trestné oznámenie, ktoré prešetrovali orgány činné v trestnom konaní.

Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu 24. januára 2002 sťažnosť podľa Trestného poriadku. Argumentoval predovšetkým tým, že vzhľadom na jeho už vyššie označené trestné oznámenie na JUDr. J. M. a podnet na ústavný súd existuje „možnosť pochybnosti o jeho nezaujatosti“, a preto by mal byť tento z prejednávania veci sťažovateľa vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 1 T 5/01 vylúčený.

Najvyšší súd prejednal túto sťažnosť a uznesením sp. zn. 3 To 7/02 z 5. februára 2002 ju zamietol podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú.

Najvyšší súd predovšetkým zdôraznil, že JUDr. J. M. rozhodoval o väzbe sťažovateľa v jeho iných trestných veciach (a preto nie je dôvod na jeho vylúčenie podľa § 30 ods. 2 Trestného poriadku vo veci krajského súdu vedenej pod sp. zn. 1 T 5/01); skutočnosť, že sťažovateľ podal na sudcu trestné oznámenie, nemôže byť sama osebe dôvodom na zaujatosť sudcu vo veci, najmä so zreteľom na vyjadrenie JUDr. J. M., že sa osobne necíti byť vo veci zaujatý (opačný záver by znamenal praktickú možnosť vylúčenia všetkých sudcov daného súdu, ale aj ďalších sudcov z prejednávania konkrétnej trestnej veci); sťažovateľ neuviedol žiadnu relevantnú skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o vylúčení predsedu senátu JUDr. J. M. z prejednávania predmetnej trestnej veci, a ani najvyšší súd takúto skutočnosť nezistil.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Konanie o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb bližšie upravuje § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy v konečnom dôsledku uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 To 7/02 z 5. februára 2002, pretože ním nedošlo k vylúčeniu sudcu v trestnej veci sťažovateľa v súlade s jeho žiadosťou (námietskou).

Podľa prvej vety čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa prvej vety čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca, prísediaci, prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Sťažovateľ svojimi námietskami spochybňoval v podstate nestrannosť predsedu senátu prvostupňového súdu v jeho trestnej veci.

Ústavný súd už napr. v náleze sp. zn. III. ÚS 16/00 poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu týkajúcu sa nestrannosti sudcu vrátane rozhodnutia vo veci Ferrantelli and Santangelo v. Taliansko zo 7. augusta 1996. Z tejto judikatúry vyplýva, že existencia nestrannosti (pre účely čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) musí byť určená podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola v tomto ohľade vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. Pri rozhodovaní, či v danej veci existuje dôvodná obava z nedostatku nestrannosti konkrétneho sudcu, stanovisko obžalovaného je významné, avšak nie rozhodné. Rozhodným je to, či uvedená obava môže byť považovaná za objektívne odôvodnenú.

Z obsahu námietok zaujatosti sťažovateľa pred všeobecnými súdmi, ako aj z obsahu jeho sťažnosti na ústavný súd vyplýva, že tento nepochybňuje nestrannosť JUDr. J. M. z hľadiska subjektívneho (osobnú zaujatosť) a v tomto smere ani nepredložil žiadne dôkazy, ale spochybňuje nestrannosť menovaného z hľadiska objektívneho („možnosť pochybnosti o jeho nezaujatosti“).

Krajský súd a najvyšší súd, ktoré o jeho námietkach zaujatosti rozhodovali, sa s nimi nestotožnili a nevyhoveli im preto, lebo u JUDr. J. M. nezistili nedostatok nestrannosti (resp. pochybnosť o nezaujatosti podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku), a pre svoje závery uviedli aj argumenty.

Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov tejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (pozri obdobne napr. I. ÚS 24/00 a I. ÚS 15/01).

Pretože sťažovateľom napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 T 7/02 z 5. februára 2002, ktoré malo porušiť jeho práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, nevykazuje prvky arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti, ústavný súd nie je oprávnený doňho žiadnym spôsobom zasahovať, a preto musel sťažnosť sťažovateľa odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2002